

Algemeen standpunt ten aanzien van het M-decreet

Gezien de problemen en knelpunten met de huidige regelgeving buitengewoon en geïntegreerd onderwijs is een nieuw decreet nodig. Het voorliggende decreet staat echter nog ver af van wat kinderen vandaag in ons onderwijs nodig hebben. Voor ons is dit decreet dan ook slechts een eerste voorzichtige stap in het realiseren van een meer inclusief onderwijs. De communicatie die de minister bij de principiële goedkeuring over dit decreet voerde, alsof met dit decreet de definitieve stap naar inclusief onderwijs gezet is, vinden wij dan ook voorbarig en misleidend.

Het voorliggende decreet legt het zwaartepunt bij het verscherpen van de diagnostiek en verstrengt op die manier de mogelijkheden om in te stappen in het buitengewoon onderwijs. Inclusief onderwijs wordt op deze manier gerealiseerd door te voorkomen dat kinderen in het buitengewoon onderwijs terecht kunnen. Terwijl er hiervoor uiteraard vooral inspanningen nodig zijn in het gewoon onderwijs om ervoor te zorgen dat meer leerlingen daar de zorg en ondersteuning vinden die ze nodig hebben. Dit missen we in het voorliggende decreet en daarom kan dit decreet slechts een eerste stap zijn in de richting van inclusief onderwijs. Het is voor ons dan ook noodzakelijk om uitvoering te geven aan de aanbevelingen van het OBPWO GON en ION.

Iets wat ons bijzonder ter harte gaat is de problematiek van de kinderen in armoede. Wij zijn ons bewust van het feit dat kansarme kinderen oververtegenwoordigd zijn in bepaalde types buitengewoon onderwijs. Om hier iets aan te veranderen moeten we echter de totaliteit bekijken van ondersteuning die kinderen vandaag nodig hebben om in ons onderwijs succesvol te zijn. We denken aan de blijvende toename van te kostelijke betaalde ondersteuning onder de vorm van huiswerkbegeleiding, kinesitherapie, logopedie enz. wat voor deze doelgroep een extra financiële belasting betekent. Tegelijk stellen wij ook vast dat ook van ouders heel wat verwacht wordt. Op zich is daar niets fout mee, maar als kind heb je pech wanneer jouw ouders die ondersteuning niet kunnen bieden. Het gebrek aan de ondersteuning is vaak de reden van het afhaken op school. Het buitengewoon onderwijs biedt dit ondersteunende kader vandaag wel.

De verwachtingen in dit decreet naar CLB zijn erg groot, op het vlak van diagnostiek, de ondersteuning van de scholen... In wezen toont dit aan dat er een groot vertrouwen is in de CLB-werking. Toch maken wij ons zorgen. De implementatie van het M-decreet loopt samen met de uitrol van het decreet integrale jeugdhulpverlening. Ook voor de realisatie van dat decreet wordt heel wat gevraagd van het CLB. Hier vinden wij eveneens dat dit getuigt van een groot vertrouwen in de CLB-werking. Toch blijkt dit voor de Vlaamse regering niet voldoende om de permanente besparingen op het personeel van het CLB te stoppen. Per 1 september zullen de meeste CLB's hun personeelsomkadering opnieuw zien dalen, waardoor ze met minder mensen meer leerlingen moeten begeleiden. Grote veranderingen doorvoeren en tegelijk besparen op personeel vinden wij onverantwoord. Wij vragen dan ook om de gesloten omkaderingsenveloppe open te breken en te

De internettensamenwerkingscel of ISC is een informeel overleg van vertegenwoordigers van de drie centrumnetten (vier koepels) van de centra voor leerlingenbegeleiding. De ISC overlegt over actuele beleidsontwikkelingen die de CLB-sector beïnvloeden en neemt sectorale standpunten in. De ISC is ook het aanspreekpunt voor externe partners en legt ook zelf contacten met andere partners uit de welzijns – en gezondheidssector.

koppelen aan de stijging van de leerlingenaantallen. Voor ons is dit een eerste, maar noodzakelijke stap om de omkadering van CLB te koppelen aan de bijkomende en gewijzigde opdrachten.

De toegang naar het buitengewoon onderwijs wordt een exclusieve opdracht voor het CLB en zal via strikte procedures moeten verlopen.

We bedanken de Vlaamse regering voor de middelen die de afgelopen jaren ter beschikking gesteld zijn voor de ontwikkeling van de diagnostische protocollen Prodia die we in nauwe samenwerking met het onderwijs en de wetenschappelijke wereld hebben ontwikkeld. Op dit vlak is blijvende ondersteuning voor de verdere ontwikkeling en de implementatie van de protocollen binnen CLB, in nauwe samenwerking met CLB, nodig.

Om hierop toe te kijken krijgt het inspectieteam gevoelig meer middelen om de controle op de diagnostiek en de verwijsp praktijk van de centra op te voeren. Van de centra wordt daarnaast verwacht dat ze de gewone school extra ondersteunen om kinderen langer de gepaste specifieke zorg te bieden. Op zichzelf zijn dit geen onlogische voorstellen, maar het spreekt voor zich dat dit de CLB's voor heel wat bijkomende uitdagingen stelt. Tegelijk besparingen doen binnen CLB zou deze opdracht ernstig hypothekeren.

Wij hopen dat dit decreet de aanzet mag zijn om verder aan de hervorming te werken die nodig is om meer leerlingen kansen te geven in het gewoon onderwijs (met name verdere stappen zetten in de richting van het vroegere leezorgdecreet). Wij vinden de hervorming van type 1/8 naar type basisaanbod een opportuniteit omdat de toelatingsvoorwaarden weg gaan van het medisch model. We hopen dat de vereisten bij de andere types (wel nog sterk volgens het medisch deficit model) er niet toe zullen leiden dat die leerlingen die een specifiek aanbod nodig hebben, maar niet aan het juiste 'etiketje' geraken, in het type basisaanbod zullen terechtkomen... Dit zou een grote hypotheek kunnen leggen op de slaagkansen van de terugkeer van leerlingen uit het basisaanbod naar gewoon onderwijs en bijgevolg ook een zeer grote planlast kunnen betekenen voor de CLB-teams die scholen type basisaanbod begeleiden, gezien het hier vaak om leerlingen gaat die na twee jaar niet in de mogelijkheid zijn om terug aan te sluiten in het gewoon onderwijs. Om een effectieve terugkeer naar het gewoon onderwijs mogelijk te maken, moet ervoor gezorgd worden dat de band tussen de leerling en het gewoon onderwijs behouden blijft. Wij vinden het jammer dat hier geen aandacht aan gegeven is in het decreet. Als hier geen rekening mee gehouden wordt, dreigt terugkeer naar het gewoon onderwijs hypothetisch te worden.

Wij stellen vast dat de goedkeuring van een decreet dat serieuze implicaties heeft op de organisatie van het buitengewoon onderwijs lang op zich heeft laten wachten. Wij vragen ons af of de randvoorwaarden voldoende tijdig gekend zijn om een ordentelijke start van het nieuwe schooljaar mogelijk te maken. Het lijkt ons wenselijk om de ingangsdatum van dit decreet te verschuiven in de tijd en de artikelen die betrekking hebben op de opdracht van CLB pas te doen ingaan op 1/1/2015 in plaats van 1/1/2014.

De internettensamenwerkingscel of ISC is een informeel overleg van vertegenwoordigers van de drie centrumnetten (vier koepels) van de centra voor leerlingenbegeleiding. De ISC overlegt over actuele beleidsontwikkelingen die de CLB-sector beïnvloeden en neemt sectorale standpunten in. De ISC is ook het aanspreekpunt voor externe partners en legt ook zelf contacten met andere partners uit de welzijns- en gezondheidssector.

Bezorgdheden vanuit de CLB-sector

Medisch deficit model als vertrekpunt voor de types 2 tem 9

De toelatingsvoorwaarden voor de types 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 9 benadrukken sterk de noodzaak van een diagnose en benadrukken ook sterk dat deze diagnose moet verkregen zijn na multidisciplinair onderzoek, vaak ook met inbegrip van specialistisch onderzoek (bv. psychiatrisch onderzoek). Vanuit CLB staan we uiteraard achter de eis van degelijke multidisciplinaire diagnostiek, maar vanuit de praktijk weten we tevens dat niet elke regio op dit punt een goed aanbod heeft en dat er dus sprake zal zijn van wachtlijsten voor deze multidisciplinaire diagnostische settings. Deze wachtlijsten zorgen ervoor dat de nood aan instroom in een BuO-school dus mogelijk vertraging oploopt en dat sommige leerlingen langer dan nodig een onaangepast onderwijsaanbod krijgen. De kostprijs van diagnoses is in bepaalde gevallen ook erg hoog, wat voor bepaalde groepen een belangrijke drempel is.

We wensen er ook op te wijzen dat met de komst van de DSM 5 een paar van de ‘vermelde’ diagnoses niet meer conform de internationaal geldende terminologie zullen zijn. Voor type 9 gaat het hier om de termen ‘autistische stoornis’ en ‘pervasieve ontwikkelingsstoornis niet anders omschreven’. De DSM 5 spreekt van een autismespectrumstoornis. De diagnoses ‘autistische stoornis’, ‘Asperger’ en PDD-NOS worden hieronder gevat.

De diagnoses genoemd onder ‘type 3’ verschillen sterk in aard en breedte. Onder noemer d) spreekt men van angst- en stemmingsstoornis, wat er in principe op wijst dat zowel een angststoornis als een stemmingsstoornis moet aanwezig zijn om te kunnen instappen in type 3. Dit is vaak niet het geval. We vragen daarom ook om deze beide categorieën op te splitsen. En omdat we er ook van overtuigd zijn dat de groep kinderen met een hechtingsstoornis hier ontbreekt, vragen we om deze categorie toe te voegen. Dit om te vermijden dat kinderen en jongeren met een hechtingsstoornis die nood hebben aan buitengewoon onderwijs, noodgedwongen opgevangen moeten worden binnen type basisaanbod.

Operationaliseerbaarheid van criteria type 2

Voor wat betreft de voorwaarde van intelligentie wensen we erop te wijzen dat de betekenis van een cijfer voor een stuk testafhankelijk is. Het IQ 60 waar men in het decreet naar verwijst, moet begrepen worden in relatie tot een gemiddelde van 100 en een standaarddeviatie van 15. Er zijn ook intelligentietesten die met andere gemiddelden en andere standaarddeviaties werken en waarbij een IQ van 60 dus een andere betekenis heeft.

Om de toelatingsvoorwaarden van type 2 in de praktijk om te zetten, ontbreekt het aan degelijk instrumentarium om de voorwaarde rond sociaal aanpassingsgedrag te staven. We citeren uit het Prodia-protocol ‘Vermoeden van zwakbegaafdheid en verstandelijke beperking’: ‘In Vlaanderen is er momenteel een gebrek aan brede, kwaliteitsvolle instrumenten voor de evaluatie van sociaal

De internettensamenwerkingscel of ISC is een informeel overleg van vertegenwoordigers van de drie centrumnetten (vier koepels) van de centra voor leerlingenbegeleiding. De ISC overlegt over actuele beleidsontwikkelingen die de CLB-sector beïnvloeden en neemt sectorale standpunten in. De ISC is ook het aanspreekpunt voor externe partners en legt ook zelf contacten met andere partners uit de welzijns –en gezondheidssector.

aanpassingsgedrag. Zolang er geen betere alternatieven beschikbaar zijn, gebruiken we tweedekeuze-instrumenten.' Van de genoemde instrumenten in het protocol zijn de meeste niet genormeerd op een normale populatie en geen enkel op een Vlaamse populatie. De enige schaal die wel vergelijkt met een normale populatie (en waarmee je dus achterstand ten opzichte van een normgroep van leeftijdsgenoten zou kunnen meten) heeft als nadeel dat de conceptualisatie van 'sociaal aanpassingsgedrag' vragen oproept, waardoor de validiteit van de test in het gedrang komt (meet de test inderdaad sociaal aanpassingsgedrag?). Bovendien heeft deze schaal slechts een beperkt leeftijdsbereik, waardoor ze bv. voor secundair moeilijk tot niet bruikbaar is.

Rekening houdend met een normaalverdeling kunnen we ook verwachten dat het criterium '3 standaarddeviaties onder het gemiddelde voor sociaal aanpassingsgedrag' ervoor zal zorgen dat minder leerlingen toegang krijgen tot het huidige type 2-onderwijs. Binnen secundair onderwijs zou dit kunnen betekenen dat leerlingen die nood hebben aan een opleidingsvorm 2 omdat ze niet in staat zijn een opleiding te volgen binnen OV3 hier geen toegang meer toe hebben. Ons voorstel tot aanpassing in het decreet komt hier deels aan tegemoet, maar niet volledig.

Combinatie met andere decreten (IJH en inschrijvingsdecreet)

We wensen er hier ook uitdrukkelijk op te wijzen dat de combinatie van het M-decreet met het inschrijvingsdecreet en het decreet IJH voor een aantal leerlingen heel nefaste neveneffecten heeft. Het gaat hier met name om die groep van leerlingen die een nood hebben aan buitengewoon onderwijs en daarnaast ook nood hebben aan niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp in een regio met een beperkt aanbod. Voor deze leerlingen moet immers ten laatste op 28 februari duidelijk zijn dat ze in aanmerking komen voor een Verslag Buitengewoon onderwijs (binnen het M-decreet betekent dit rekening houdend met het gemeenschappelijk curriculum) en moeten ze al zeker zijn dat ze in aanmerking komen voor de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (goedkeuring van de toegangspoort moet reeds aanwezig zijn). Dit betekent dat de procedure bij de toegangspoort 3 à 4 maand vroeger moet ingezet worden en we dus ouders en leerlingen moeten verplichten om in oktober–november al beslissingen te nemen voor iets wat pas in september van het volgende schooljaar mogelijk ingaat.

Nieuwe opdrachten voor CLB in een nieuwe beleidsperiode waarin sommige centra meer leerlingen moeten begeleiden met minder personeel o.w.v. geslotenenvelpeomkadering CLB

Het implementeren van zowel het M-decreet als het decreet IJH vraagt van de sector een serieuze inspanning. De gesloten enveloppe waarmee onze omkadering berekend wordt, leidt er in een aantal centra toe dat ze deze inspanningen moeten leveren voor meer leerlingen met minder personeel. We willen deze gelegenheid dan ook aangrijpen om dit aan te kaarten en naar oplossingen te zoeken waardoor een stijging van het aantal leerlingen niet meer kan resulteren in een daling van omkadering.

De internettensamenwerkingscel of ISC is een informeel overleg van vertegenwoordigers van de drie centrumnetten (vier koepels) van de centra voor leerlingenbegeleiding. De ISC overlegt over actuele beleidsontwikkelingen die de CLB-sector beïnvloeden en neemt sectorale standpunten in. De ISC is ook het aanspreekpunt voor externe partners en legt ook zelf contacten met andere partners uit de welzijns –en gezondheidssector.

Administratieve planlast

Onze laatste voorstel tot aanpassing van het decreet betreft een wijziging die nodig is om CLB-teams niet onnodig extra te belasten. Het gaat met name om de vraag om voor de huidige GON-leerlingen de omzetting naar een gemotiveerd verslag pas te doen bij wijziging van niveau, van type of van opleidingsvorm (in geval van secundair). Indien hier geen wijziging rond komt, moeten quasi alle huidige GON-leerlingen in het secundair een nieuw gemotiveerd verslag krijgen en dit betekent een zeer grote planlast bovenop alle nieuwe instromers in het buitengewoon en geïntegreerd onderwijs.

Voorstellen tot aanpassingen.

p. 4 (Art. II.3) en p. 20 (Art. III.21)

Bij de formulering van de criteria voor type 2 vragen we om in Art. 10 §1 (voor basisonderwijs) en in Art. 259 § 1 (voor secundair onderwijs) bij 2° bij het criterium b) toe te voegen **“rekening houdend met het betrouwbaarheidsinterval”**.

- b) wordt dan ‘ze hebben significante beperkingen in het sociale aanpassingsgedrag, wat op basis van psychodiagnostisch onderzoek tot uiting komt in een uitslag op een gestandaardiseerde en genormeerde schaal voor sociaal aanpassingsgedrag, die minstens drie standaarddeviaties beneden het gemiddelde ligt **rekening houdend met het betrouwbaarheidsinterval** ten opzichte van een normgroep van leeftijdgenoten.’

Deze aanpassing is nodig om te benadrukken dat wie op een kwaliteitsvolle manier aan diagnostiek wil doen, moet rekening houden met het betrouwbaarheidsinterval. De verwijzing naar betrouwbaarheidsinterval is meegenomen bij het criterium rond IQ, maar niet bij het criterium rond aanpassingsgedrag, en dat lijkt ons niet logisch.

We vragen hierbij ook om dit te monitoren omdat we momenteel te weinig zicht hebben in welke mate de huidige populatie leerlingen type 2 aan dit 2e criterium voldoet. Rekening houdend met een normaalverdeling kan verwacht worden dat maar een beperkt aantal leerlingen die momenteel een aanbod krijgen binnen type 2, aan dit criterium voldoen. Het toevoegen van het betrouwbaarheidsinterval komt hier deels aan tegemoet, maar zal de knelpunten niet volledig wegwerken.

Bij de formulering van de criteria voor type 3 vragen we om criterium d) op te splitsen in een criterium **d) angststoornis** en een criterium **e) stemmingsstoornis**, om te vermijden dat beide moeten aanwezig zijn om toegelaten te worden tot type 3 onderwijs. Daarnaast vragen om een criterium **f)** toe te voegen voor leerlingen met een **hechtingsstoornis** die nu ook vaak ondersteuning krijgen binnen type 3 en niet tot de geformuleerde criteria a) t.e.m. d) behoren. De aanpassing wordt ook gevraagd omdat met de publicatie van DSM V er een aantal aanpassingen zijn gedaan in de clustering van bepaalde problematieken, waardoor bepaalde groepen van kinderen uit de boot dreigen te

De internettensamenwerkingscel of ISC is een informeel overleg van vertegenwoordigers van de drie centrumnetten (vier koepels) van de centra voor leerlingenbegeleiding. De ISC overlegt over actuele beleidsontwikkelingen die de CLB-sector beïnvloeden en neemt sectorale standpunten in. De ISC is ook het aanspreekpunt voor externe partners en legt ook zelf contacten met andere partners uit de welzijns –en gezondheidssector.

vallen. Op dat vlak blijft onderstaande overzicht te allen tijde slechts een beperkte periode geldig. De internationaal geldende classificatiesystemen evolueren immers soms sneller dan de regelgeving.

3° wordt dan:

‘Type 3... een van de volgende problematieken wordt vastgesteld

- a) een aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit
- b) een oppositioneel-opstandige gedragsstoornis
- c) de gedragsstoornis in enge zin, 'conduct disorder'
- d) **een angststoornis**
- e) **een stemmingsstoornis**
- f) **een hechtingsstoornis'**

p. 8 (Art. II.5) en p. 41 (Art. III.71)

We vragen om Art. 16 §2 in het decreet basisonderwijs te wijzigen als volgt:

‘§ 2 In afwijking van § 1 wordt voor een leerling, die toegelaten werd tot het geïntegreerd onderwijs op basis van een inschrijvingsverslag voor het buitengewoon onderwijs, slechts een gemotiveerd verslag opgemaakt bij wijziging van **niveau of van type.**’

Voor het secundair onderwijs gaat het om Art. 352 § 2 van de Codex Secundair Onderwijs. We vragen hier om dit artikel te wijzigen conform het voorstel voor aanpassing voor basisonderwijs, met name:

‘§ 2 In afwijking van paragraaf 1 wordt voor een leerling die toegelaten werd tot het geïntegreerd secundair onderwijs op basis van een inschrijvingsverslag voor het buitengewoon onderwijs slechts een gemotiveerd verslag opgemaakt bij wijziging van **niveau, van type of van opleidingsvorm.**’

In de huidige tekst wordt voorgesteld om deze wijziging door te voeren bij wijziging van het integratieplan, maar in het secundair onderwijs betekent dit voor CLB bij de invoering van het M-decreet een zeer grote planlast omdat het integratieplan daar ook wijzigt bij wijziging van beroepenveld, studierichting, afdeling of opties (bv. van 1B naar BVL) en dus in praktijk maximum 2 jaar geldig blijft. In het basisonderwijs stelt dit probleem zich minder, maar om de transparantie te verhogen is een aanpassing voor beide niveaus wenselijk.

De internettensamenwerkingscel of ISC is een informeel overleg van vertegenwoordigers van de drie centrumnetten (vier koepels) van de centra voor leerlingenbegeleiding. De ISC overlegt over actuele beleidsontwikkelingen die de CLB-sector beïnvloeden en neemt sectorale standpunten in. De ISC is ook het aanspreekpunt voor externe partners en legt ook zelf contacten met andere partners uit de welzijns –en gezondheidssector.

Namens de centra voor leerlingebegeleiding in Vlaanderen, de internettensamenwerkingscel.

Dries Vandermeersch

Voorzitter RADI - GO!
Centra voor
leerlingenbegeleiding
van het
Gemeenschapsonderwijs

0477 23 13 57
02 479 25 05
dries.vandermeersch@
g-o.be

Yolande Schulpen

CLB OVSG – POV

0476 26 72 36
03 206 13 11
yolande.schulpen@
ovsg.be

Stefan Grielens

Algemeen directeur
Vrije-CLB-Koepel vzw

0495 40 09 85
02 240 07 50
stefan.grielens@
vclb-koepel.be

Tine Gheysen

Verantwoordelijke
leerlingen met specifieke
noden
Vrije-CLB-Koepel

02 240 07 50
tine.gheysen@
vclb-koepel.be

De internettensamenwerkingscel of ISC is een informeel overleg van vertegenwoordigers van de drie centrumnetten (vier koepels) van de centra voor leerlingenbegeleiding. De ISC overlegt over actuele beleidsontwikkelingen die de CLB-sector beïnvloeden en neemt sectorale standpunten in. De ISC is ook het aanspreekpunt voor externe partners en legt ook zelf contacten met andere partners uit de welzijns –en gezondheidssector.